

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903 e-mail: cphpapplevice@cphpapplevice.sk www: cphpapplevice.sk

Ako deti priviesť ku knihám

Čítanie je najjednoduchší a najdostupnejší spôsob, akým rozvíjať dieťa. Navyše knihy majú úžasnú výhodu, že vďaka zapojeniu rodiča, dokážu rozvíjať každé dieťa primeraným tempom. Odborníci odporúčajú, že deťom by sme mali čítať aspoň 20 minút denne a začať s tým skôr, ako dovŕšia 2 roky.

A čo všetko vďaka čítaniu dieťaťu pomôžeme rozvíjať?

Je to hlavne obohacovanie slovnéj zásoby, sluchové uvedomovanie, schopnosť počúvať s porozumením, sústrediť sa na slovo a na počúvaný príbeh, spracovávať informácie, tvoriť predstavy. Príbehy deťom tiež pomáhajú myslieť v súvislostiach, vysvetľovať to, čo cítime, hľadať kontext, nachádzať príčinu a následky. I napriek mnohým týmto benefitom však zaznamenávame pokles čítania kníh, ktorý sa už dlhodobo dáva do súvisu aj s nárastom používania technológií. Lenže v každej rodine si priestor na knihy môžeme vytvoriť. Stačí, ak sa na budovanie vzťahu dieťaťa s knihami sústredíme a povieme si, že to bude pri výchove jednou z našich priorít.

Uvádzame zopár tipov, ktoré pri tom môžete využiť:

1. Vytvorte si čítací rituál. Pravidelnosť je základom pokroku vo všetkom a rovnako aj v čítaní. Každý deň si vymedzte spoločný čas na čítanie. Môže to byť po škole, pred večerou alebo pred spaním. Ak už máte malých školákov, môžu Vám čítať nahlas, kým Vy varíte večeru a Vy potom môžete čítať im pred spaním.

2. Nie je príbeh ako príbeh. Ak chcete, aby rozprávka dieťa čo najviac obohatila, siahnite po knihe a nevyberte obrazovku. Pri čítaní knihy a pri sledovaní rozprávky na obrazovke sa zapájajú iné časti mozgu. Pri počúvaní čítaného textu sa mozog viac zaoberá spracovaním slov (pri sledovaní ide skôr o spracovanie vizuálnych informácií) a práve dobrá sluchová pozornosť je pre dieťa v škole veľmi potrebná. V porovnaní s knihou je dieťa pri sledovaní bombardované rôznymi efektami – výkriky, dramatická hudba, svetelné a iné obrazové efekty – ktoré neustále upútavajú jeho pozornosť. Ak by sa aj chcelo zamyslieť, spracovať z toho, čo vidí nejakú informáciu, rýchle striedanie efektov mu tu neumožňuje. Média tiež často vyvolávajú v dieťati strach a fóbie. Je totiž rozdiel, ak napr. o zlom vlkovi dieťa počuje pri čítaní a nevie, ako vyzerá jeho rozpárané brucho alebo to vidí na obrazovke (v prípade knihy si to psychika dieťaťa vykreslí tak, ako to dieťa znesie). Tak isto elektronické knihy a čítačky by sme mali najmä pri najmenších používať opatrne, pretože tiež obsahujú pridané efekty ako zvuky či animácie, a to môže samotné čítanie ovplyvňovať.

3. Čítajte s dieťaťom, nie dieťaťu. Ukazuje sa, že porozumenie textu pre dnešné deti nie je jednoduché. Dokážu síce prečítať písmená, ale často im uniká obsah a zmysel, kvôli ktorému text čítajú. Neraz to vyplýva z toho, že dieťa vynakladá veľké úsilie na identifikáciu slov a nezostáva mu už energia, aby spracovalo aj obsah. Možno tomu predchádzať vďaka spoločnej diskusii o tom, čo ste čítali. Pomôcť si môžete napr. otázkami: „*Kde sme to včera prestali? Čo si myslíš, čo sa stane ďalej? Čo urobí hlavný hrdina?*“

Zájum dieťaťa o knihy môžete zvýšiť aj tým, ak mu vyberiete vhodnú a kvalitnú knihu.

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903 e-mail: cphpapplevice@cphpapplevice.sk www: cphpapplevice.sk

Pomôcť Vám pritom môžu odporúčania webových stránok o detských knihách, napr. www.citajmesispolu.sk, www.uletsknihou.sk alebo www.pampuch.sk.

Ďalším trikom, akým prebudíť záujem dieťaťa o príbehy, sú audiorozprávky. Na trhu je z nich v súčasnosti už veľký výber a príp. ťažkosti s výberom môžete vyriešiť aj tak, že si pustíte detské rádio (www.radia.sk/radia/junior), ktorého vysielanie sa zameriava na rozprávkové hry, monologické rozprávky, detskú literatúru, či detské pesničky.

4. Prepájajte čítaný text s realitou. To, čo čítame, môžeme spájať s prežitými situáciami a konaním ľudí. S deťmi môžeme hovoriť o tom, čo sa deje v škôlke alebo v škole, vo vzťahoch a pod. Všetky tieto momenty ešte viac vťahujú do deja, lebo sa im situácie zdajú známe. Navyše môžu poslúžiť na to, aby sa nám dieťa zdôverilo s tým, čo práve prežíva.

5. Nech s deťmi čítajú (aj) otcovia. Mamy a otcovia reagujú pri čítaní rozprávok odlišne. Otcovia pritom už len svojou prítomnosťou dokážu deti vtiahnuť do deja oveľa viac. Muži oproti ženám totiž viac vysvetľujú kontext, prirovnávajú ho k reálnym situáciám, pôsobia na deti aktivizujúcejšie a vďaka tomu si deti z celej skúsenosti odnesú viac.

6. Umožnite deťom čítať rôzne typy textov. Pri zoznamovaní sa s čítaním je dôležité, aby deti vnímali, že existujú i noviny, časopisy, rôzne návody. Všetko z toho má inú formu a my to k životu potrebujeme. Nechajte dieťa napr. čítať návod na spustenie mixéra alebo menu v reštaurácii, čím mu umožníme, aby sa zamyslelo nad tým, čo znamenajú jednotlivé symboly a pod..

7. Rozvíjajte pozitívne emócie. Pozitívne emócie môže dieťa prežívať aj vtedy, ak číta nejaké informácie z oblasti, ktorú má rado. Ak je nadšencom vlakových súprav, nájdite mu knihy o vláčikoch, ak máte fanúšika hokeja, nechajte ho čítať článok o výsledkoch posledného zápasu obľúbeného klubu a pod..

8. Deti pri čítaní neopravujte. A určite nie spôsobom: „*Urobil si chybu. Je to tam inak. Oprav sa.*“ a pod. Ak to už je nevyhnutné, dieťaťu radšej povedzte, že ste tú časť nepochopili a spýtajte sa ho, či dieťa áno. Nezabúdajte, že pochvala musí mnohonásobne prevažovať nad kritikou. Ak teda chcete vytvárať u detí pozitívny vzťah k čítaniu, pozitívne zážitky musia prevažovať nad tými negatívnymi.

9. Čítajte radšej viackrát kratšie ako jedenkrát dlhšie. Radšej si nájdite čas 4-krát do týždňa po 15 min. ako 1-krát hodinu týždenne. Pri snahe vytvoriť u dieťaťa návyk na čítanie to má ďaleko väčší význam.

10. Neprestávajte s čítaním. Snažte sa vyhnúť tomu, že počas nejakého obdobia - napr. prázdniny - prestanete čítať. Môže Vám to úplne rozbiť režim, pretože pre malé dieťa je aj týždenná pauza dlhá. Neprestávajte so spoločným čítaním **ani vtedy, keď už dieťa dokáže čítať samo.** Ide totiž o dôležité obdobie, či sa z dieťaťa naozaj stane čitateľ. Ak sa u dieťaťa schopnosť čítania netrénuje, tak sa bude stále zhoršovať. Naopak deti, ktoré majú „čitateľské“ schopnosti nacvičené, ľahko napredujú.

11. Čítajte tú istú knihu dookola, ak si to dieťa želá. Ak Vás dieťa prosí, aby ste mu znova a znova čítali rovnakú rozprávku, nepovažujte to za stratu času. Nenúťte ho do nového,

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903 e-mail: cpppaplevice@cpppaplevice.sk www: cpppaplevice.sk

nepoznaného príbehu. Ak si dieťa žiada rovnaký príbeh, znamená to, že niečo z neho v dieťati rezonuje a našlo odozvu v jeho duši. Keď dieťa vie, ako sa príbeh skončí, posilňuje to v ňom dôveru v šťastnú budúcnosť a v to, že na konci môže byť snaha každého korunovaná úspechom.

Použitá literatúra:

Gránka, Z. 2019. *Spojení navždy. Ako nestratiť deti v digitálnej dobe*. Bratislava: Eduworld, s. r. o., 2019. ISBN 978-80-973497-1-4

Kubíková, S. 2018. *Klub nerozbitných detí*. Bratislava: POSTOJ MEDIA, s. r. o, 2018. ISBN 978-80-89994-00-7

Spracovala: Mgr. Zuzana Krnáčová, CPPPaP Levice